

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 36. ТОМ 2
ISSUE 36. VOLUME 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 22.04.2021 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 36. Том 2. – 318 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриченко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагула М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2021
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2021

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 6 from 22.04.2021)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2021. – Issue 36. Volume 2. – 318 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhhorod National University); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharshkyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskia** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **B. Yanishyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University)

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2021
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2021

УДК 316.6:331.106.42

DOI

Оксана МАКСИМЕЦЬ,

orcid.org/0000-0002-4833-5593

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

(Мелітополь, Запорізька область, Україна) oksana.maksymets@tsatu.edu.ua

Анастасія АДАМОВИЧ,

orcid.org/0000-0002-7882-3416

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

(Мелітополь, Запорізька область, Україна) anastasia.adamovich@tsatu.edu.ua

ПЕРЕГОВОРИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

В епоху глобалізації спостерігається різка зміна вимог, що висувуються до комунікантів у процесі професійного спілкування. Нині увагу привертають наукові та методичні дослідження, що зосереджені на проблемах визначення комунікативного змісту навчання. Для сучасних досліджень характерним є посилення інтересу до вивчення мовленнєвих одиниць у комунікативному аспекті. Це і розвідки щодо формування культури мовлення, ділової комунікації, комунікативної професіограми фахівця. Так, аналізу прагматичних чинників застосування мовних елементів присвячені праці Ф. Бацевича, Л. Невідомської, Г. Почепцова, І. Шкіцької та ін. Щодо місця дискурсу у вивченні комунікації бажано виділити розвідки М. Макарова, В. Красних, О. Пушкіна, П. Зернецького.

Нині зміщуються пріоритети від вивчення мови як наукового явища до вивчення мови як інструменту спілкування. Це і зумовило постановку мети та завдань дослідження, оскільки необхідний аналіз взаємозумовленості вербальної та паравербальних форм спілкування як результату психічного контакту, що виникає в процесі взаємодії двох чи більше людей під час обміну інформацією. У статті проводиться аналіз переговорного процесу як складової частини ділової комунікації, виявляються особливості переговорів, наголошується на важливості розвитку комунікативних компетенцій у підготовці майбутнього фахівця.

У розвідці наголошується на важливій ролі переговорів у професійному спілкуванні, оскільки комунікативною метою переговорів є встановлення, підтримка і розмикання (вихід) контакту, виявлення ставлення до співрозмовника, створення індивідуального образу мовця. Також розглядаються чинники мовленнєвої поведінки особи, мотиви та комунікативна стратегія. Комунікативний зміст тут виступає загальним репрезентативним фактором для аналізу смислових компонентів комунікативних ситуацій під час переговорів як у мовленнєвому форматі, так і щодо ситуацій професійного спілкування.

Ключові слова: комунікативна компетенція, переговори, ділова комунікація, професійне спілкування.

Oksana MAKSYMETS,

orcid.org/0000-0002-4833-5593

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Head of the Department of Social Science and Humanities

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

(Melitopol, Zaporizhia region, Ukraine) oksana.maksymets@tsatu.edu.ua

Anastasiia ADAMOVIYCH,

orcid.org/0000-0002-7882-3416

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Social Science and Humanities

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

(Melitopol, Zaporizhia region, Ukraine) anastasia.adamovich@tsatu.edu.ua

NEGOTIATIONS AS AN INTEGRAL PART OF BUSINESS COMMUNICATION

There is a sharp change in the requirements for communicators in the process of professional communication in the era of globalization. Today, attention is drawn to scientific and methodological research focused on the problems of determining the communicative content of education. Modern research is characterized by increasing interest in the

study of communicative aspect of speech units. This includes research on the formation of the culture of speech, business communication, communicative professional profile of a specialist. Thus, the works by F. Batsyevych, L. Nevidomska, G. Pochepsov, I. Shkitska and others are devoted to the analysis of pragmatic factors in the use of linguistic elements. Regarding the place of discourse in the study of communication, it is important to highlight the investigations of M. Makarov, V. Krasnykh, O. Pushkin, P. Zernetsky. Today, priorities are shifting from the study of language as a scientific phenomenon to the study of language as a tool of communication. This led to the goal and objectives of the study, as there is a need to analyze the interdependence of verbal and paraverbal forms of communication as a result of mental contact that occurs when two or more people interact during the exchange of information. The article analyzes the negotiation process as an integral part of business communication, identifies the features of negotiations, emphasizes the importance of developing communicative competencies in the training of future professionals. The intelligence emphasizes the important role of negotiations in professional communication, as the communicative purpose of negotiations is to establish, maintain and open (exit) contact, to identify attitudes toward the interlocutor, to create an individual image of the speaker. Factors of a person's speech behavior, motives, and communication strategy are also considered. The communicative content is a general representative factor for the analysis of the semantic components of communicative situations during negotiations both in the speech format and in situations of professional communication.

Key words: negotiations, business communication, professional communication, communicative professional profile.

Постановка проблеми. В епоху глобалізації спостерігається різка зміна вимог, що висувуються до комунікантів у процесі професійного спілкування. Нині увагу привертають наукові та методичні дослідження, що зосереджені на проблемах визначення комунікативного змісту навчання. Це і розвідки щодо формування культури мовлення, ділової комунікації, комунікативної професіограми фахівця. Одним з аспектів досліджень є аналіз переговорів як складової частини ділової комунікації, виявлення особливостей переговорного процесу, важливості розвитку комунікативних компетенцій у підготовці майбутнього фахівця. Зазначені завдання визначили своєю чергою і актуальність нашої розвідки.

Аналіз досліджень. Для сучасних досліджень характерним є посилення інтересу до вивчення мовленнєвих одиниць у комунікативному аспекті. Так, особливості комунікативної компетенції та її складників ґрунтовно досліджено в наукових працях (З. Бакум, М. Вашуленко, В. Коккота, Г. Лещенко, М. Пентиліук) і дисертаційних дослідженнях (І. Дроздова, Т. Симоненко, О. Семенов) (Адамович, 2013: 18). Так, аналізу прагматичних чинників застосування мовних елементів присвячені праці Ф. Бацевича, Л. Невідомської, Г. Почепцова, І. Шкіцької та ін. Щодо місця дискурсу у вивченні комунікації бажано виділити розвідки М. Макарова, В. Красних, О. Пушкіна, П. Зернецького. Разом із тим бракує ґрунтовних досліджень із виділення важливої ролі переговорів як складової частини ділової комунікації в розвитку комунікативної компетенції майбутніх фахівців.

Мета статті – окреслити особливості переговорного процесу та обґрунтувати важливу роль перемовин як складової частини професійної комунікації.

Виклад основного матеріалу. Потреба у спілкуванні виступає однією з важливих необхіднос-

тей у соціальній взаємодії, яка з певним інтелектуальним розвитком суб'єкта поглиблюється за формами і тематично. Від навичок ефективних комунікацій майбутнього фахівця залежать якість і засоби виконання професійної діяльності, її успішності та рівень досягнення успіху. Саме комунікативна культура майбутніх фахівців дасть змогу не лише полегшити процес їх професійної адаптації, а й сприятиме ефективній реалізації знань, вмінь і навичок спілкуватися і досягати взаєморозуміння в процесі виконання професійних і соціальних функцій (Максимець, 2020: 500).

Уміння спілкуватись дає змогу підвищити результативність професійних навичок, допомагає впевнено відчувати себе на виробництві в процесі виконання професійної діяльності або спілкування з колегами, у встановленні ділових контактів тощо. Загальновідомо, що основними формами ділової комунікації виступають ділова бесіда, ділові зустрічі, публічні виступи, ділові дискусії та переговори тощо. Успішність же залежить від наявності в учасників комунікації як знань та уявлень про тему спілкування, так і загальних мотивів та поставлених перед суб'єктом цілей.

Дослідження М. Сленгла і М. Айзенхарт, де ґрунтовно проаналізовано сутність комунікації, містить таке визначення комунікації:

- форма взаємодії сторін, під час якої створюється нова комбінація деяких загальних та суперечливих інтересів;
- процес, під час якого партнери намагаються досягти згоди задля реалізації спільних інтересів;
- інтерактивний процес, через який двоє або більше осіб у процесі взаємодії спільно намагаються досягти кращих результатів, ніж при одноосібній праці;
- обмін інформацією через посередництво мови як координаційного і керуючого засобу;

– взаємодія двох чи більше певних складників соціальних суб'єктів, які визначають чи вдосконалюють умови взаємозв'язку;

– дві або більше взаємозалежних сторін, які, усвідомлюючи несумісність власних цілей, і вступають у соціальну взаємодію з метою досягнення взаємовигідних результатів (Спэнгл, Айзенхарт, 2009: 32–33).

У процесі формуванні комунікативних умінь і навичок здобувачі вищої освіти виконують низку поставлених перед ними завдань. Завдання ж підготовки майбутніх фахівців визначає «комунікативно-практичний, професійно орієнтований характер усього навчання і практичного курсу української мови – корекцію, формування і розвиток навичок аудіювання, говоріння (діалогічного і монологічного мовлення), читання і письма (уміння сприймати інформацію на слух, читання, конспектування, реферування літератури за спеціальністю українською мовою, підготовка наукових доповідей і повідомлень, участь у дискусіях, оформлення ділових паперів – заяв, дипломних і курсових записів тощо). У модульній технології змінюються підходи до методики викладання дисциплін, що передбачає інтеграцію форм навчання, спрямованих на досягнення кінцевої мети – формування професійного мовлення як важливої складової частини підготовки висококваліфікованого і компетентного фахівця, здатного критично мислити і самостійно приймати рішення у складних професійних ситуаціях» (Романова, 2015: 350).

Бажано вказати і на те, що нині зміщуються пріоритети від вивчення мови як наукового явища до вивчення мови як інструменту спілкування. Це також пояснює необхідність досліджень взаємозумовленості вербальної та паравербальних форм спілкування як результату психічного контакту, що виникає в процесі взаємодії двох чи більше людей під час обміну інформацією. Комунікація – це процес, у межах якого спостерігається двосторонній (індивідуальний і груповий) обмін інформацією, що має призвести до порозуміння і обміну ідеями та емоціями.

Ділова комунікація – це взаємозумовлений процес обміну інформацією з того чи іншого виду діяльності (наукової, виробничої тощо), під час якої реалізується прагнення до співпраці і поліпшення ділових відносин між суб'єктами комунікативної діяльності. Своєю чергою рівень користування діловою комунікацією має певний вплив і на формування та реалізацію загальних та фахових компетентностей здобувачів вищої освіти. Адже важко переоцінити важливість спілкування для фахівця, оскільки одне із завдань –

це уміння спілкуватись із людьми з метою задачі або задля найбільш ефективного збору певної інформації («активна» та «пасивна» тактика) (Гимер, 2012: 128) під час професійної діяльності на виробництві або в певній організації.

Переговори своєю чергою є одним із важливих засобів урегулювання різниці позицій сприйняття певної інформації про факти, події та явища. Ділові переговори – «це обговорення з метою досягнення згоди між будь-ким і з будь-якого питання. У процесі переговорів партнери, окрім обміну інформацією і поглядами на порушені питання, домагаються згоди за обговорюваною проблемою. Переговори, маючи офіційний характер, передбачають підписання документів, які визначають взаємні зобов'язання сторін (договорів, контрактів)» (Лесько, Лошак, 2020).

Комунікативною метою переговорів є встановлення, підтримка і розмикання (вихід) контакту, виявлення ставлення до співрозмовника, створення індивідуального образу мовця.

Мовленнєвою поведінкою особи під час переговорів керують мотиви, що своєю чергою впливають із комунікативної стратегії. Стратегія мовного спілкування є результатом як індивідуальної діяльності суб'єкта комунікації, так і взаємодії суб'єктів. «Мовець є не єдиним «власником» своїх слів, у процесі породження висловлювання формується спільний мовленнєвий простір, в якому народжується спільний зміст». А отже, переговори є об'єктом вивчення лінгвістичної прагматики, оскільки тут аналізуються «цілі учасників спілкування і методи їх досягнення, ставлення людини до власного і чужого мовлення та психолінгвістики, де з'ясовуються «процеси мовотворчості, сприйняття і формування мовлення та співвіднесеність цих процесів із системою мови» (Телкова, 2011: 155).

Комунікативна ж стратегія ділових переговорів охоплює такі поняття, як індивідуально-особистісні особливості мовця, цілі, що ставлять перед собою комуніканти і певну модель мовленнєвої поведінки партнерів, а також їхніх світоглядних позиції як представників певних соціальних сфер існування.

Ділове спілкування, як і культура наукової мови, охоплює, крім прагматичного, сенс якого визначається тим, наскільки плідним було спілкування, чи приносить обопільну користь, комунікативний та етичний аспекти, легітимний, аспект дискурсу. Оскільки з огляду на комунікативний аспект під час переговорів комунікантам-партнерам пропонується відбір мовних засобів, що найкраще передадуть завдання мовців, бажано вказати на особливість змісту спілкування

в конкретній ситуації. Комунікативна ж ситуація розглядається як функціонально-комунікативна сфера, в якій створюється текст, що співвідноситься також із суб'єктом мовлення та його партнером/партнерами по комунікації (Семенов, 2010: 63).

Комунікативний зміст виступає загальним репрезентативним фактором для аналізу смислових компонентів комунікативних стратегій і тактик як у текстовому форматі, так і щодо ситуацій професійного спілкування. «Адресант ставить перед собою певну мету, яка значною мірою визначає вибір тієї чи тієї стратегії, що реалізується в тактиках через комунікативні ходи. Розрізняють два типи цілей, які відображають мотиви людської поведінки: 1) бажання бути ефективним (реалізувати інтенцію); 2) необхідність пристосуватися до ситуації. Також у лінгвістичній літературі виокремлюють два типи цілей: 1) першочергові (заради яких планувалась комунікація); 2) другорядні, які своєю чергою є похідними від різних мотивів людської діяльності» (Данилюк, 2014: 76).

Також важливою є ефективність вибраної стратегії і тактики, а отже, на вибір комунікативної стратегії впливають і дотримання морально-етичних норм у взаємодії комунікантів, тактовність у самовираженні, моральні якості мовця, налаштованість на співпрацю, повага до партнерів у переговорному процесі. Так, «позитивні якості адресата або приязне ставлення до нього мовця часто слугують передумовою для спонукання співрозмовника виконати дії, в яких зацікавлений мовець. Йдеться про використання експресивів як маніпулятивних засобів при вмовляннях, закликах, обіцянках, а також при проханнях, пропозиціях, запрошеннях тощо» (Шкіцька, 2011: 175).

Етичний аспект набуває свого прояву і у використанні компліментів (Шкіцька, 2017), що «1) характеризують виконання співрозмовником якої-небудь дії або констатують факт її виконання; 2) передають загально визнаність заслуг і позитивних якостей співрозмовника; 3) позначають ціннісні домінанти: моральні якості; розумові здібності; інші особистісні якості, що цінуються в суспільстві (спритний, щедрий, працелюбний

і т.д.); наявність необхідного для виконання дії (влади, пошани, визнання, зв'язків, бажання, можливостей, здоров'я, сили, вмінь, знань, здібностей, досвіду, матеріальних ресурсів, знарядь праці...)» (Шкіцька, 2011: 175–176).

Підвищення рівня комунікативної компетентності є необхідним і постійним завданням для формування професійної компетентності майбутніх фахівців. А отже, переговори виступають як один з елементів зростання умінь і навичок студентів як представників різних соціальних сфер і охоплюють аспект дискурсу як складного комунікативного явища, «яке містить, окрім лінгвістичних, ще й екстралінгвістичні компоненти. До лінгвістичних компонентів належать сучасні наукові доробки, присвячені когнітивним властивостям лінгвокультур та різним аспектам дискурсивного аналізу. До екстралінгвістичних компонентів можна зарахувати швидку та стрімку експансію сучасної ділової комунікації в багатьох сферах професійної діяльності» (Компанієць, 2016: 166).

Висновки. Майбутній фахівець повинен мати достатній рівень мовленнєвих компетенцій, знати і застосовувати на практиці основні правила ділової комунікації.

Своєю чергою переговорний процес відіграє у професійному спілкуванні важливу роль, оскільки комунікативною метою переговорів є встановлення, підтримка і розмикання (вихід) контакту, виявлення ставлення до співрозмовника, створення індивідуального образу мовця.

Мовленнєвою ж поведінкою особи керують мотиви, що своєю чергою впливають із комунікативної стратегії. Комунікативний зміст тут виступає загальним репрезентативним фактором для аналізу смислових компонентів комунікативних ситуацій під час переговорів як у мовленнєвому форматі, так і щодо ситуацій професійного спілкування.

Подальші дослідження потрібно проводити з більш докладного вивчення лінгвістичних, паралінгвістичних, лінгвопрагматичних та методичних засад функціонування суб'єкта в переговорному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамович А. Роль лексикографічної компетенції у розвитку мовної культури студента. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2013. № 2. С. 17–22.
2. Максимець О. Формування навичок ефективних комунікацій в процесі мовної підготовки майбутніх фахівців. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : збірник наук.-метод. праць. 2020. Вип. 23. С. 499–503.
3. Спэнгл М., Айзенхарт М. Переговори. Решение проблем / пер. с англ. Харьков : Гуманитарный Центр, 2009. 592 с.
4. Романова О. О. Формування українського професійного мовлення студентів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія філологічна*. 2015. Вип. 58. С. 349–351.

5. Гимер Н. Значення законів комунікації у формуванні комунікативної компетенції працівників органів внутрішніх справ. *Українознавчий альманах*. 2012. Випуск 9. С. 127–129.
6. Лесько О. Й., Лошак М. В. Керування конфліктами, ділові переговори і управлінське спілкування. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*, 27–28 квіт. 2020 р. Вінниця. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2020/paper/view/8695> (дата звернення: 12.03.2021).
7. Телкова О. В. Тактики регуляції комунікативних відносин у франкомовному дискурсі. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових статей. Філологічні науки*. 2011. № 1. С. 154–159.
8. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : Академія, 2010. 216 с.
9. Данилюк С. Комунікативні стратегії і тактики створення англійських електронних текстів інтернет-чатів. *Філологічні науки. Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка*. 2014. Вип. 16. С. 75–80
10. Шкіцька І. Ю. Аргументація як засіб посилення маніпулятивного впливу. *Вісник Запорізького нац. ун-ту*. 2011. № 1. С. 173–178.
11. Шкіцька І. Ю. Сучасна мовна комунікація в публічному управлінні : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 312 с.
12. Компанієць Л. Г. Принципи та стратегії формування дискурсивних вмінь як основа ефективної іншомовної ділової комунікації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія філологічна*. 2016. Вип. 62. С. 165–168.

REFERENCES

1. Adamovych A. Rol' leksykographichnoyi kompetentsiyi u rozvytkovi movnoyi kul'tury studenta [The role of lexicographic competence in the development of student language culture]. *Collection of scientific works of Tavriya State Agrotechnological University*. 2013. № 2. Pp. 17–22 [in Ukrainian].
2. Maksymets O. Formuvannya navychok efektyvnykh komunikatsiyi v protsesi movnoyi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv [Formation of skills of effective communication in the process of language training of future specialists. *Udoskonalennya osvithn'o-vykhovnoho protsesu v zakladi vyshchoyi osvity: zb. scientific method proceedings*. 2020. Nr. 23. Pp. 499–503 [in Ukrainian].
3. Spengle M., Eisenhart M. Peregovory. Resheniye problem [Negotiations. Problem solving]. KH.: Gumanitarnyy Tsentr, 2009. 592 p. [in Russian].
4. Romanova O. O. Formuvannya ukrayins'koho profesiynoho movlennya studentiv [Formation of Ukrainian professional speech of students]. *Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». Philological series*. 2015. Issue 58. Pp. 349–351 [in Ukrainian].
5. Hymer N. Znachennya zakoniv komunikatsiyi u formuvanni komunikatyvnoyi kompetentsiyi pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav [The value of the laws of communication in the formation of communicative competence of law enforcement officers. *Ukrayinoznachyy al'manakh [Ukrainian Studies Almanac]*. 2012. Issue 9, Pp. 127–129 [in Ukrainian].
6. Les'ko O. Y., Loshak M. V. Keruvannya konfliktamy, dilovi perehovory i upravlins'ke spilkuvannya [Conflict management, business negotiations and management communication]. *Proceedings of the XLIX scientific and technical conference of VNTU departments, 27–28 April 2020*. Vinnytsia. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2020/paper/view/8695> [in Ukrainian] (Last accessed: 12.03.2021).
7. Tyelkova O. V. Taktyky rehulyatsiyi komunikatyvnykh vidnosyn u frankomovnomu dyskursi [Tactics of regulation of communicative relations in French-language discourse]. *Bulletin of Zaporizhia National University: Collection of scientific articles. Philological sciences*. 2011. № 1. Pp. 154–159 [in Ukrainian].
8. Semenoh O. M. Kul'tura naukovoyi ukrayins'koyi movy [Culture of the scientific Ukrainian language: textbook]. K.: Academy, 2010. 216 p. [in Ukrainian].
9. Danylyuk S. Komunikatyvni stratehiyi i taktyky stvorennya anhlomovnykh elektronnykh tekstiv internet-chativ [Communicative strategies and tactics of creating English-language electronic texts of Internet chats]. *Philological sciences. Collection of scientific works of V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University*. 2014. Issue 16. Pp. 75–80 [in Ukrainian].
10. Shkits'ka I. Yu. Arhumentatsiya yak zasib posylennya manipulyatyvnoho vplyvu [Argumentation as a means of strengthening manipulative influence]. *Bulletin of Zaporizhia National University: Collection of scientific articles*. 2011. № 1. Pp. 173–178 [in Ukrainian].
11. Shkits'ka I. Yu. Suchasna movna komunikatsiya v publichnomu upravlinni: navch. posib [Modern language communication in public administration: textbook]. Ternopil', 2017. 312 p. [in Ukrainian].
12. Kompaniyets' L. H. Pryntsyry ta stratehiyi formuvannya dyskursyvnykh vmiin' yak osnova efektyvnoyi inshomovnoyi dilovoyi komunikatsiyi [Principles and strategies of formation of discursive skills as a basis of effective foreign language business communication]. *Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». Philological series*. 2016. Issue 62. Pp. 165–168 [in Ukrainian].

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Марія КОЗИЦЬКА. До питання про сутність камерно-ансамблевого музикування.....	4
Сергій КОПИЛОВ, Ірина ПАУР. Єврейські архітектурні пам'ятки Східного Поділля на документальних листівках початку ХХ ст.....	10
Микола КРИПЧУК. Сценічний символ у контексті художньої образності вистави.....	19
Ярослав ЛОГІНСЬКИЙ. Малярські традиції В. І. Забашти в контексті європейської та національної плернерної школи живопису.....	25
Світлана МАНЬКО. Тенденції розвитку сучасної української рок-музики за її різновидами та специфіка виконавської манери вітчизняних рок-співаків.....	31
Ірина МАТІЙЧИН. Українська пісня як чинник національної самоідентифікації.....	36
Віктор МИХАЛЕВИЧ. Сатирична графіка на сторінках київських видань початку ХХ століття.....	44
Oksana MOSENDZ. Symbolics of colour in the painting of Ukrainian symbolist artists of the early 20th century.....	50
Василь ПАВЛУНЬ. Етнокультурний контент дизайн-освіти в Україні: теоретично-методологічні засади, досвід, перспективи.....	59
Єлизавета ПАНДИРСЬВА. Емоція як невід'ємний складник рукотворного графічного напису у візуальному середовищі міста.....	68
Микита ПЕРЦОВ. Риси стильового напрямку ф'южн у творчості Валерія Степанова.....	75
Роман ПЕТРУК. Роль Сергія Григор'єва і Тетяни Яблонської у творчому становленні Миколи Стороженка.....	80

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Світлана КОЗАК. Стилістичний потенціал цитат в англійських прес-релізах.....	89
Олена КРАВЕЦЬ. Використання технології диференційованого навчання на заняттях з англійської мови в немовних закладах вищої освіти.....	95
Олена КУЗЬМЕНКО. Мовні особистості журналіста та респондента в жанрі інтерв'ю популярних журналів.....	101
Вікторія КУЛИКОВА. Стратегії мовленнєвого впливу в дискурсі соціальної реклами (на матеріалі французької та української мов).....	108
Яніна КУЛІНСЬКА. Повернення жанру: про реалізм у сучасній воєнній повісті.....	113
Марія ЛЕВІЩЕНКО. Типологічні особливості концептів вікторіанського дискурсу.....	120
Оксана МАКСИМЕЦЬ, Анастасія АДАМОВИЧ. Переговори як складова частина ділової комунікації.....	124
Ганна МАЛЬЦЕВА. Структурно-граматичні особливості фразеологічних одиниць на позначення рис характеру людини в англійській та українській мовах.....	129
Оксана МАРТИНЮК. Мовні особливості французького дипломатичного дискурсу.....	134
Валерія МАТВІЄНКО. Маркери тілесності у збірках Бориса Гуменюка «Блокпост» та «Вірші з війни».....	140
Наталія МЕДВІДЬ, Світлана ЦІНЬКО. Терміносистема сучасних лінгвокультурологічних досліджень.....	147
Vusala Farhad NABIEVA. The notion of the ideal king in Mary Stewart's pentalogy.....	153
Тетяна НЕСТЕРЕНКО. До проблеми творення й уживання фемінітивів у сучасному українському дискурсі.....	159
Оксана ПОДВОЙСЬКА, Єлизавета СТУПІНА. Мовностилістичні особливості німецькомовних юридичних текстів та специфіка їх перекладу.....	166
Ірина ПРОДАН. Імідж як соціокультурний феномен.....	171

ПЕДАГОГІКА

Юрій КОЗЛОВСЬКИЙ, Ірина ЗІНЧУК. Історичний досвід наукової діяльності закладу вищої освіти.....	176
Олена КОЛМИКОВА. Мотивація як запорука успіху у вивченні англійської мови за професійним спрямуванням.....	181
Ганна КОНДРАТЕНКО. Ціннісні виміри майбутніх бакалаврів музичного мистецтва на етапі адаптації до навчання в університеті.....	185
Анжела КОРОЛЬ. Інформаційно-комунікативні технології як один із шляхів покращення ефективності навчальної діяльності.....	190
Olha KOTOVA, Valentyna HRYHORIEVA, Olha HNIEDKOVA. Linear algebra teaching using mathematics software packages.....	196
Олеся КОЦАН. Інтерпретаційна компетентність майбутнього викладача фортепіано: сутність та структурні характеристики.....	202
Анжеліка КУРЧАТОВА. Техніка спілкування дорослих із дитиною: ситуації морального вибору.....	207
Олена ЛАСТОЧКІНА, Єлизавета ГРЕЧЕНКО. Профілактика дисграфії засобами настільних шашкових та інтерактивних ігор на SMART-дошці.....	214
Ауріка ЛЕЩІНСЬКА, Мохамед ЛАМААШИ. Організація контекстної ділової гри на заняттях із ділової іноземної мови у ЗВО.....	220
Оксана ЛЄНКОВА, Оксана ТРЕТЯК. Сучасна педагогіка в Україні в контексті освіти впродовж життя.....	228
Larysa LOMAKINA. Methods of foreign language teaching in the modern system of higher education.....	235
Наталія МАЯТІНА, Наталія ХАНИКІНА. Віртуальна та доповнена реальність у сучасному освітньому процесі: нові можливості для якості освіти.....	241
Марія МЕДВЕДСЬКА, Олександр ЖМУРКО, Інна КРИВОРУЧКО, Максим КОВТАНЮК. Використання ігрових онлайн-сервісів у процесі вивчення мов програмування.....	248
Лариса МЕРЖЕВА. Емпатія в структурі диригентсько-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва.....	256
Віктор МИХАЙЛОВ. Чинники професійного розвитку фахівців із питань цивільної безпеки.....	261
Ольга МІРОШНІЧЕНКО. Аналіз ефективності інтерактивних методів навчання професійної медичної лексики українською мовою студентів-іноземців.....	267
Наталія МУКАН, Олена МУКАН, Ліліана ЛУЦІВ. Сучасна бізнес-освіта: методологічні підходи ...	272
Оксана НОВІЦЬКА. Лінгвістичні та психологічні компоненти вивчення української мови як іноземної студентами-іноземцями.....	279
Лариса ОЛЕКСІЄНКО, Ольга ТРУБЩИНА, Світлана ВОЛКОВА. Сучасні програми та технології e-learning.....	284
Віктор ОСАДЧИЙ, Ірина МАЛЯКОВА, Марія МАЛЯКОВА. Методика застосування засобів формалізації для моделювання навчального процесу.....	291
Ірина ПАВЛЕНКО, Інна КУРЛІЩУК, Олена СЄВАСТ'ЯНОВА. Формування творчої індивідуальності сучасних старшокласників засобом інтеграції мистецтв.....	297
Наталія ПАВЛЮК. Ділове спілкування як основа комунікативної культури студентів, викладачів у закладах вищої освіти.....	302
Марина ПЕТРЕНКО. Питання дистанційного навчального процесу підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва.....	308

CONTENTS

ART STUDIES

Maria KOZYTSKA. On the question of the essence of chamber and ensemble music making.....	4
Sergiy KOPYLOV, Iryna PAUR. Jewish architectural monuments of the eastern division on documentary postcards of the early XX century.....	11
Mykola KRYPCHUK. Stage symbol in the context of artistic image of the performance.....	19
Yaroslav LOGININSKY. Painting traditions of Zabashta in the context of the European and national plenary school of painting.....	25
Svitlana MANKO. Trends in the development of modern Ukrainian rock music by its varieties and the specifics of the performance style of domestic rock singers.....	31
Iryna MATIYCHYN. Ukrainian song as a factor of national self-identification.....	36
Viktor MYKHALEVYCH. Satirical graphics on the pages of Kyiv publications of the early XX century.....	44
Oksana MOSENDZ. Symbolics of colour in the painting of Ukrainian symbolist artists of the early 20th century..	50
Vasyl PAVLUN. Ethnocultural content of design-education in Ukraine: theoretical and methodological fundamentals, experience, prospects.....	59
Elizaveta PANDYREVA. Emotion as an integral part of a man-made graphic inscription in the visual environment of the city.....	68
Mykyta PERTSOV. Features of style direction fusion in the work of Valeriy Stepanov.....	75
Roman PETRUK. Contribution by Serhiy Hryhoriyev and Tetyana Yablonska to the artistic development of Mykola Storozhenko.....	80

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Svitlana KOZAK. Stylistic potential of quotation in English press releases.....	89
Olena KRAVETS. Implementation the technology of differentiated learning in English classes in the non-linguistic institution of higher education.....	95
Olena KUZMENKO. Language personalities of the journalist and the respondent in the genre of popular magazines interview.....	101
Viktoriia KULYKOVA. Speech influence strategies in the discourse of social advertising (based on French and Ukrainian languages).....	108
Yanina KULINSKA. The return of the genre: on realism in modern military story.....	113
Mariia LEVISHCHENKO. Typological features of Victorian discourse concepts.....	120
Oksana MAKSYMETS, Anastasiia ADAMOVYCH. Negotiations as an integral part of business communication.....	124
Hanna MALTSEVA. Structural and grammatical features of phraseological units on the designation of human characteristic features in English and Ukrainian languages.....	129
Oksana MARTYNIUK. Language features of the French diplomatic discourse.....	134
Valeriia MATVIHENKO. Body markers in assemblies Borys Humenyuk “Blockpost” and “Poems from the War“.....	140
Nataliia MEDVID, Svitlana TSINKO. Terms system of modern linguistic and cultural studies.....	147
Vusala Farhad NABIEVA. The notion of the ideal king in Mary Stewart’s pentalogy.....	153
Tetiana NESTERENKO. The issue of feminitive creation and use in modern Ukrainian discourse.....	159
Oksana PODVOISKA, Yelyzaveta STUPINA. Linguistic and stylistic features of German legal texts and the specificity of their translation.....	166
Iryna PRODAN. Image as a sociocultural phenomenon.....	171